

ІНТЕГРАЦІЯ ПРИНЦИПІВ СТАЛОСТІ У ЛАНЦЮГИ ПОСТАЧАННЯ ЯК ДРАЙВЕР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ЛОГІСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У контексті посилення євроінтеграційного вектору розвитку української економіки, а також оновленої Європейської промислової політики, українські підприємства, які прагнуть увійти у європейські ланцюги доданої вартості, дедалі більше стикаються з необхідністю впроваджувати звітність щодо сталого розвитку (з *англ.* sustainability reporting) не лише як іміджеву вимогу, але і як конкурентну перевагу та умову доступу до ринків, фінансування й співпраці з провідними міжнародними партнерами. Водночас, фрагментація глобальної торгової системи, яка проявляється, зокрема, зростанням геополітичних бар'єрів, «гейтивізацією» міжнародної торгівлі, посиленням митних, регуляторних, санкційних і секторальних перепон, ускладнює логістичні зв'язки й підвищує значення прозорості у ланцюгах постачання та впровадження принципів сталого розвитку.

Європейська промислова політика останніх років робить акцент на трьох пріоритетах: конкурентоспроможність, цифровізація та зелена трансформація («кліматична нейтральність» до 2050 р.) [1]. Урядові та регуляторні ініціативи (зокрема Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) та супутні інструменти, зокрема, Таксономія ЄС, SFDR) стандартизують вимоги до розкриття ESG-інформації, що створює «вхідні бар'єри» для постачальників, але й відкриває ринкові ніші для тих, хто відповідає стандартам. Для українських фірм, особливо середнього і великого бізнесу, це означає, що інвестиції в зелені процеси, цифрові системи трасування і прозору звітність – необхідна передумова для інтеграції у європейські ланцюги доданої вартості.

Обсяг ринку логістичних послуг у ЄС в 2024 році оцінювався приблизно в 782.8 млрд дол. США; аналітики прогнозують середньорічний темп зростання близько 7.3% у 2025–2030 рр., з прискоренням зростанням сегментів складування та дистрибуції на тлі цифровізації й електронної комерції [2]. Це означає значні можливості для інтеграції постачальників і логістичних провайдерів, які відповідають європейським вимогам.

В Україні, за оцінкою Світового банку, попит на міжнародні вантажні перевезення у 2024 р. залишався нижчим (за обсягом) на близько 32% порівняно з довоєнним 2021 р., що є наслідком воєнних ризиків, порушень морських коридорів, а також інших логістичних бар'єрів [3]. За підсумками січня-вересня 2025 також зафіксовано зниження обсягів вантажних перевезень на 11,3% порівняно з аналогічним періодом 2024 р. [4]. При цьому, у липні-вересні 2025 р. зареєстровано удвічі більше логістичних компаній і ФОПів, ніж у другому кварталі цього року, і на 111% більше, ніж в аналогічному періоді 2024 р. [5]. Водночас, ринок демонструє ознаки адаптації, як-от переналаштування через сухопутні коридори, зростання попиту на мультимодальні рішення та підвищену роль європейської інтеграції процедур перетину кордону. На тлі цього на українському ринку прогнозується поступове відновлення обсягів і зростання попиту на спеціалізовані експортно-орієнтовані логістичні послуги при паралельній необхідності модернізації інфраструктури й відповідності екологічним стандартам. Аналітичні звіти сектору вказують на уповільнену, але стійку тенденцію до зростання з 2025–2026 рр. (залежно від геополітичного контексту безпекової ситуації) [2].

Попри всі виклики, підприємствам транспортно-логістичного сектору України доцільно сконцентруватися на можливостях, що виникають у зв'язку з зеленим курсом ЄС. Так, європейські компанії і покупці вимагатимуть від постачальників стандартизованих звітів (CSRD/ISSB-сумісні), без них провайдери послуг не зможуть пройти процедури належної перевірки або отримати пріоритет у тендерах. Підготовка до CSRD підвищує

прозорість ланцюга поставок і скорочує транзакційні ризики. Із фінансової точки зору, банки й інвестори дедалі частіше прив'язують кредитні умови та інвестиції до ESG-показників і відповідності Таксономії ЄС та SFDR; а отже, звіт про сталий розвиток стає передумовою дешевшого капіталу та кращих можливостей залучення до грантових програм ЄС. З точки зору можливостей нарощення ефективності, впровадження ESG-метрик стимулює оптимізацію маршрутів, енергоефективність, зниження відходів та більш ощадливе використання ресурсів, що має потенціал зниження витрат операційної діяльності у довгостроковій перспективі. А отже, підприємства з прозорою екологічною політикою і процесами легше залучатимуть партнерів у ланцюгах доданої вартості та розширюватимуть власні експортні можливості.

Для швидшої адаптації до викликів конкурентного середовища ЄС логістичному бізнесу України доцільно: впроваджувати стандартизовану систему збору ESG-даних (з *англ.* double materiality assessment) з орієнтацією на CSRD/ISSB [6]; сфокусуватися на «зелених нішах» у мультимодальних рішеннях, оптимізації «останньої милі», зворотної логістики (наприклад, відпрацьованого електричного і електронного обладнання, електронної комерції тощо), енергоефективному складуванні, із позиціонуванням як «постачальника, що відповідає CSRD»; активно використовувати можливості фінансової підтримки (європейські програми, інвестиційний механізм ЄС для підтримки економічного відновлення та модернізації України “Ukraine Investment Framework” (частина “Ukraine Facility”), «зелений» кредит) для оновлення парку та цифрової трансформації [7]); продовжувати впроваджувати сценарне планування для управління ризиками фрагментації міжнародної торгівлі (диверсифікація маршрутів, страхування, вихід на нові ринки або освоєння нових ніш) тощо.

Отже, стандартизована звітність сталого розвитку стає важливим інструментом входу українських підприємств у європейські ланцюги доданої вартості: вона забезпечує доступ до ринків і капіталу, допомагає підвищувати операційну ефективність і знижувати ризики. Водночас, логістичним операторам потрібна підтримка з боку держави (фінансова, геополітична, митні спрощення) та інвестиції в цифрові та «зелені» технології для реалізації цього потенціалу в умовах сучасної фрагментованої міжнародної торгової системи.

Перелік посилань:

1. Council of the European Union. (2024). EU industrial policy. Дата звернення: 07.11.2025, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-industrial-policy/>
2. Grand View Research. (2025). Europe logistics market size & outlook, 2024-2030. Дата звернення: 05.11.2025, <https://www.grandviewresearch.com/horizon/outlook/logistics-market/europe>
3. World Bank. (2025). Ukraine's transport and logistics system: Black Sea corridor and export flows (Report No. P502442-346a4fd3-882f-46ca-95c9-ce90c0a71619). Washington, DC: World Bank. Дата звернення: 09.11.2025, <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099061725033525342/pdf/P502442-346a4fd3-882f-46ca-95c9-ce90c0a71619.pdf>
4. Open4Business. (2025). Обсяг вантажних перевезень в Україні за січень–серпень на 11,3 % менше аналогічного періоду в 2024 році. Дата звернення: 09.11.2025, <https://open4business.com.ua/obsyag-vantazhnyh-perevezen-v-ukrayini-za-sichen-serpen-na-113-menshe-analogichnogo-periodu-v-2024-rocz/>
5. Delo.ua. (2025). Логістика України відновлюється: у III кварталі кількість нових бізнесів зросла вдвічі. Дата звернення: 09.11.2025, <https://delo.ua/news/logistika-ukrayini-vidnovlyujetsya-u-iii-kvartali-kilkist-novix-biznesiv-zroslo-vdvici-454279/>
6. KPMG International. (2024). The move to mandatory reporting: Survey of sustainability reporting 2024 (SSR Eng Caucasus). Дата звернення: 09.11.2025, https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/az/pdf/2025/SSR_Eng_Caucasus.pdf
7. Ukraine Investment Framework. (n.d.). *Business opportunities* [Веб-сайт]. Дата звернення: 09.11.2025, <https://uif.eu/business-opportunities.html>